

De natuurwetenschappen lijken de rol van de schepping steeds verder terug te dringen. De toren van Babel, die zij bouwen, is bijna af. Op zoek naar de theorie die alles verklaart.

BRAM VERMEER EN MARK MIERAS

Wat was er voor de oerknal? is een vraag zonder betekenis

Dit voortreffelijke systeem van zon, planeten, en kometen kan alleen uit het raadsbesluit en de heerschappij van een intelligent en machtig wezen ontstaan zijn. De natuurkundige Isaac Newton (1642-1727) was volledig ervan overtuigd dat een scheppingsdaad aan het universum ten grondslag ligt. Hij kon als natuurkundige nauwkeurig berekenen hoe de planeten zich bewegen. Maar eens moeten zij toch in beweging zijn gezet? Newton wist precies hoe sterk de aarde en de maan elkaar aantrekken, maar dat zij elkaar aantrekken, terwijl ze zover van elkaar gescheiden zijn, getuigt toch van de almacht van God? Natuurkundigen waren er meesters in de ene gebeurtenis te beschrijven als oorzaak van een andere. Maar ooit moest er toch een 'eerste gebeurtenis' zijn geweest? God werd daarom gezien als oorzaak van al wat bestond.

Men stelde zelfs hele bewijsvoeringen op om het bestaan van God aan te tonen, precies zoals een wiskundige uit een aantal gegevens een conclusie afleidt. In dergelijke godsbewijzen is de wereld gegeven en wordt God als conclusie gezocht.

Bijzonderheden in het universum maken dan God noodzakelijk. God wordt uit de wereld afgeleid. Hij staat niet boven de wereld, maar is er een onderdeel van. Zo meende de Franse filosoof Descartes dat God de wereld elk ogenblik opnieuw schiep. God is een schakel in een ketting, die door een correcte bewijsvoering ontdekt kan worden.

Enkele filosofen hebben in de vorige eeuw de beperktheid van dergelijke bewijzen aan de orde gesteld. Theologen houden zich sinds die tijd niet meer op deze wiskundige manier met godsbewijzen bezig. God is niet meer op een natuurwetenschappelijke manier uit de werkelijkheid af te leiden. Een theoloog gaat vandaag anders te werk dan een natuurwetenschapper. Anders gezegd: natuurkunde en theologie zijn uit elkaar gegroeid.

Deze boedelscheiding tussen geloof en wetenschap heeft zich langzaam, maar met goed voelbare schokken, vanaf de zestiende eeuw voltrokken. Copernicus veroorzaakte een grote schok toen hij in 1514 ontdekte dat

de aarde niet het middelpunt was van het heelal. Het was moeilijk om te aanvaarden dat God de kroon der schepping op zo'n onbeduidende plaats in het heelal heeft geplaatst. Sindsdien is de mens alleen maar een steeds nietiger plaats in het heelal gaan innemen.

De rol van de Schepper veranderde steeds. Newton dacht nog dat God de planeten in beweging zette. Zonder goddelijke kracht konden zij nooit rond de zon zijn gaan draaien. Geen enkele natuurlijke kracht kon zoiets doen. Sterrenkundigen hebben later berekend dat zoiets wel kan. Het zonnestelsel is uit een samen-trekkende gaswolk ontstaan. De almacht van God was hiervoor niet nodig. Hoogstens om te verklaren hoe die gaswolk daar kwam. Zo werd God stapje voor

Verschillene natuurkrachten zijn teruggebracht tot een simpele wiskundige symmetrie, niet ingewikkelder dan de symmetrie van een rond tafelkleedje. In formuletaal past die symmetrie op een snippertje papier
Foto AVC/VU

Tegenwoordig wordt een natuurkundige niet voor vol aangezien als hij tussen zijn differentiaal-vergelijkingen over God schrijft